

RAAP Adviesdocument 1256

Type onderzoek : Aanvullend bureauonderzoek

Toponiem plangebied : Riels Laag

Plaats : Goirle

Gemeente : Goirle

Provincie : Noord-Brabant

Opdrachtgever : 5.1.2.e

RAAP-projectcode : RIGIO

Auteur(s) : 5.1.2.e

Versie : 22-02-2022

Inleiding

Brabants Landschap is voornemens om binnen het plangebied een maaiveldverlaging uit te voeren in het Riels Laag te Goirle in het kader van een LIFE-project. LIFE is een groot Europees subsidieprogramma dat onder andere gericht is op het behoud en herstel van belangrijke natuurgebieden zie zijn aangewezen als onderdeel van het Europees netwerk voor natuurgebieden Natura 2000. In het kader van de ontgrondingsvergunning is door RAAP een bureau- en verkennend booronderzoek uitgevoerd voor de percelen waar de maaiveldverlaging gaat plaatsvinden (percelen H24 en H29; 5.1.2.e 2021). Op basis van dit onderzoek heeft RAAP geadviseerd om extensieve begeleiding uit te voeren tijdens de werkzaamheden. Op 16-11-2021 heeft de Provincie Noord-Brabant echter besloten dat een dergelijke begeleiding niet noodzakelijk is.

Met de grond die vrijkomt bij de maaiveldverlagingen is het de bedoeling om het nabijgelegen perceel D694 enkele centimeters op te hogen (figuur 1). Dit gebeurt door zwarte grond op te brengen en vervolgens te vermengen met de (toplaag) van de onderliggende bouwvoor. De natuurlijk ondergrond wordt hierbij niet geraakt. Aangezien bij deze werkzaamheden geen diepere grondbewerkingen plaatsvinden is hier geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Voor het verstrekken van een aanlegvergunning acht de gemeente Goirle het noodzakelijk om een archeologisch onderzoek te overleggen. In dit document worden daarom enkele aanvullende gegevens geleverd en een advies gegeven met betrekking tot het risico dat de geplande werkzaamheden kunnen hebben voor eventueel in de ondergrond aanwezige archeologische resten.

Beleid

In tegenstelling tot andere gemeenten kent de gemeente Goirle geen vastgesteld archeologiebeleid, waarin op basis van een verwachtings- en beleidskaart met daaraan gekoppeld per beleidscategorie gespecificeerde ondergrenzen (oppervlak en diepte). Op de Cultuurhistorische Waardekaart (CHW) van de provincie Noord-Brabant ligt het perceel op de rand van het archeologisch landschap 'Dekzandeiland Alphen-Baarlo' (Landschap 12). Het gebied wordt gedefinieerd als een waterscheidinggebied van waaruit verschillende beken ontspringen. Het provinciale doel is om deze landschappen en het bodemarchief op een duurzame en samenhangende manier te behouden in afstemming met het gemeentelijk archeologiebeleid.

Landschap

In het eerdere bureau- en verkennend booronderzoek (5.1.2.e 2021) is de landschappelijke ontwikkeling beschreven. In het kort wordt de basis van het plangebied gevormd door grindhoudende zanden die in het vroeg en midden pleistoceen die zijn afgezet door voorlopers van de huidige Rijn en Maas, die toen door Zuid-Nederland stroomden. Tijdens de laatste ijstijd (Weichselien) is over deze afzettingen een dun zanddek afgezet (Formatie van Boxtel). Op de overgang van de ijstijd naar het warmere holoceen is vervolgens het dal van de Oude Leij ontstaan. Als gevolg van de sterke klimaatsverbetering kwamen grote hoeveelheden (sneeuw) smeltwater vrij. Doordat de ondergrond nog bevroren was (permafrost), stroomde dit smeltwater noodgedwongen oppervlakkig af via een systeem van verwildeerde geulen. Dat er flink wat bodemmateriaal werd weggesleten, blijkt wel uit het feit dat het dal van de Leij diep is ingesneden en geflankeerd wordt door zogenaamde beekdalzijden. Door de verdere klimaatsverbetering in het Holoceen kregen de vlechtende stromen geleidelijk meer een

meanderend karakter met één stroomgeul en volgden daarbij de bestaande dalvormige laagten in het landschap.

Wanneer specifiek gekeken naar de geomorfologische en bodemkundige situatie binnen perceel D694 toont de geomorfologische kaart (Stiboka/RGD, 1981; figuur 2) dat er binnen het plangebied sprake is van hoofdzakelijk terrasafzettingsswellingen (3L41). Alleen in de meest westelijke zone is sprake van een dalvormige laagte (R23) – de randen van het beekdal van de Oude Leij. Vanuit bodemkundig oogpunt wordt het plangebied gekenmerkt door haarpodzolgronden (Hd21) in het overgrote deel en (natte) veldpodzolgronden (Hn23) in het uiterste noordoosten op de rand naar de dalvormige laagte. Podzolbodems zijn gronden met een duidelijke gelaagdheid, als gevolg van infiltrerend regenwater, waardoor organische stof en ijzer naar beneden verplaatst. Waar deze stoffen worden opgelost, ontstaat een zogenaamde uitlogings- of E-horizont (grijs). Het opgeloste humus/ijzer-complex slaat dieper in de bodem weer neer in een zogenaamde inspoelings- of B-horizont (bruin). Waar de humusinspoeling eindigt, begint de C-horizont, het gele of grijze moedermateriaal.

Op het Actueel Hoogtebestand ligt het perceel relatief hoog gelegen (ca. 20,14 m +NAP). In het uiterste noordoosten van het perceel loopt het reliëf geleidelijk af richting het beekdal van de Oude Leij. Gezien de relatief hoge ligging is het niet verwonderlijk dat het perceel een relatief lage grondwatertrap (VIII d) met grondwater vanaf circa 140 cm –mv.

Archeologische verwachting

Binnen het plangebied zijn geen vindplaatsen bekend. De dichtstbijzijnde vindplaatsen liggen meer dan 700 meter naar het noorden (zaakidentificatienummers 3131754100 n 313770100; zie verder

5.1.2.e 2021). Toch betekent dit niet automatisch dat er geen vindplaatsen binnen het perceel aanwezig kunnen zijn. Gezien de relatief hoge en droge ligging nabij het beekdal van de Oude Leij vormt het gebied een potentieel interessante locatie voor (tijdelijke) bewoning. Hierbij kan gedacht worden aan tijdelijke (jacht)kampementen van jager-verzamelaars uit de steentijd, maar ook bijvoorbeeld nederzettingen van landbouwsamenlevingen uit de late prehistorie-Romeinse tijd. Eventuele archeologische resten kunnen worden verwacht in de top van de C-horizont, vanaf circa 30-40 cm –mv. Indien net als in het beekdal opgebrachte pakketten aanwezig zijn (5.1.2.e 2021), zal dit dieper zijn.

In meer historische tijden (nieuwe tijd) maakt het perceel D694 net als de percelen H24 en H99 onderdeel uit van de 'woeste gronden' (heide, moeras en bos) rondom Riel en Goirle (zie verder 5.1.2.e 2021; figuur 6). Deze zijn ontstaan als gevolg van versnelde ontbossingen vanaf de middeleeuwen. Doordat de woeste gronden over het algemeen vaak te nat en te zuur waren, waren ze minder geschikt om te gebruiken als landbouwareaal en voor bewoning. De kans op het aantreffen van bewoningssporen uit de middeleeuwen en nieuwe tijd is dan ook beperkt.

Advies

Uit bovenstaande blijkt dat op perceel D694 mogelijk archeologische resten verwacht mogen worden. Zoals reeds aangegeven is het doel van de provincie en de gemeente het bodemarchief op een duurzame en samenhangende manier te behouden. Doordat bij de geplande ophogingen de natuurlijke ondergrond niet wordt geraakt en er zelfs een aanvullend pakket van enkele centimeters wordt aangebracht, bestaat er geen risico voor eventueel in de ondergrond aanwezige archeologische resten.

Het kan zelfs gesteld worden dat deze door de ophogingen extra worden beschermd. Zodoende wordt voldaan aan de gestelde doelstellingen en wordt geadviseerd om in het kader van de geplande werkzaamheden geen verder archeologisch onderzoek uit te voeren.

Literatuur

Stiboka, 1983. Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Kaartblad 50 West Tilburg. Stichting voor bodemkartering, Wageningen.

Stiboka & RGD, 1981. Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Kaartblad 50 Tilburg. Stichting voor Bodemkartering/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.

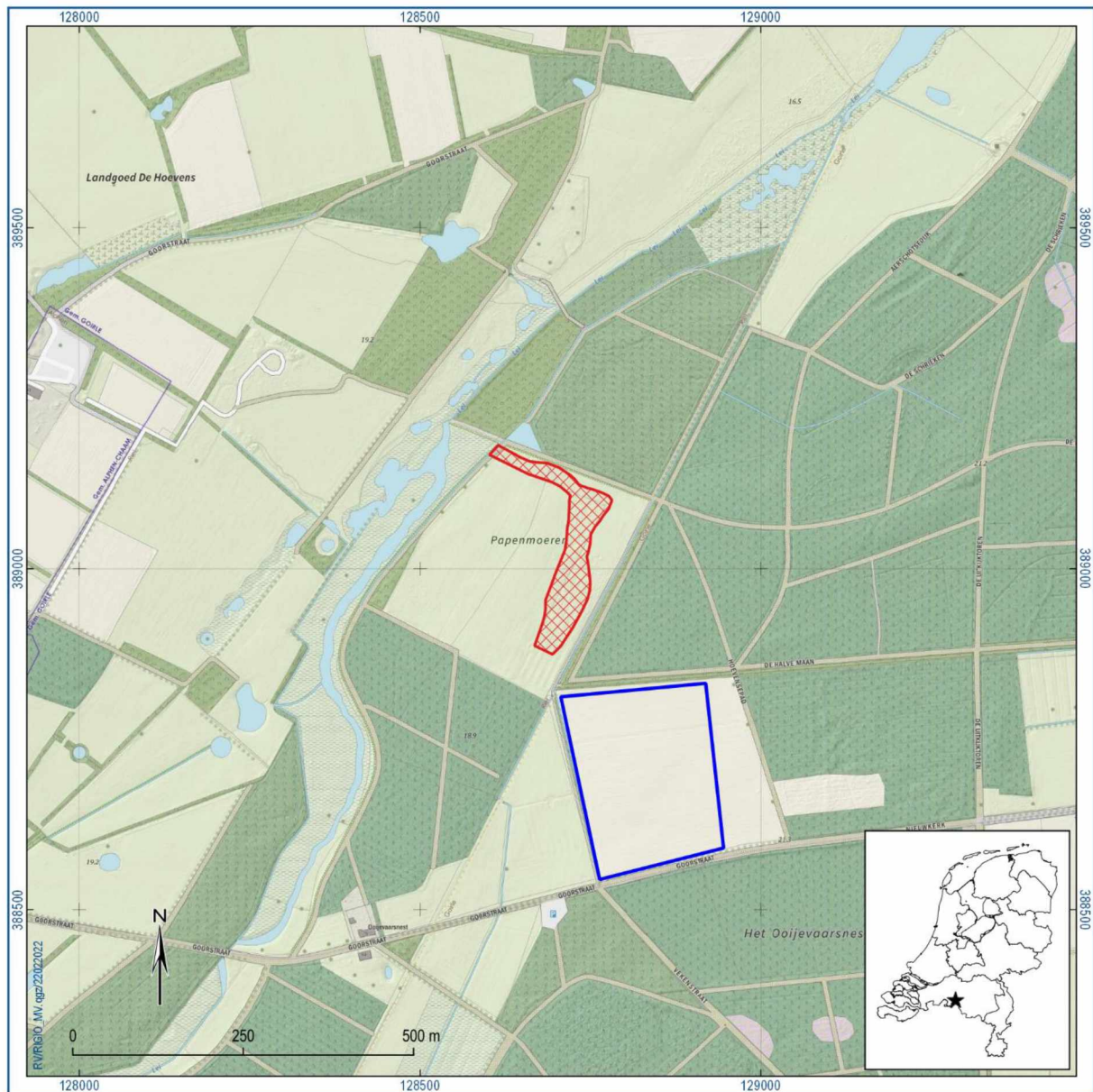
5.1.2.e 2021. Plangebied Riels Laag te Goirle, gemeente Goirle; een archeologisch bureau- en verkennend booronderzoek. RAAP-rapport 5365. Weesp.

Overzicht van figuren

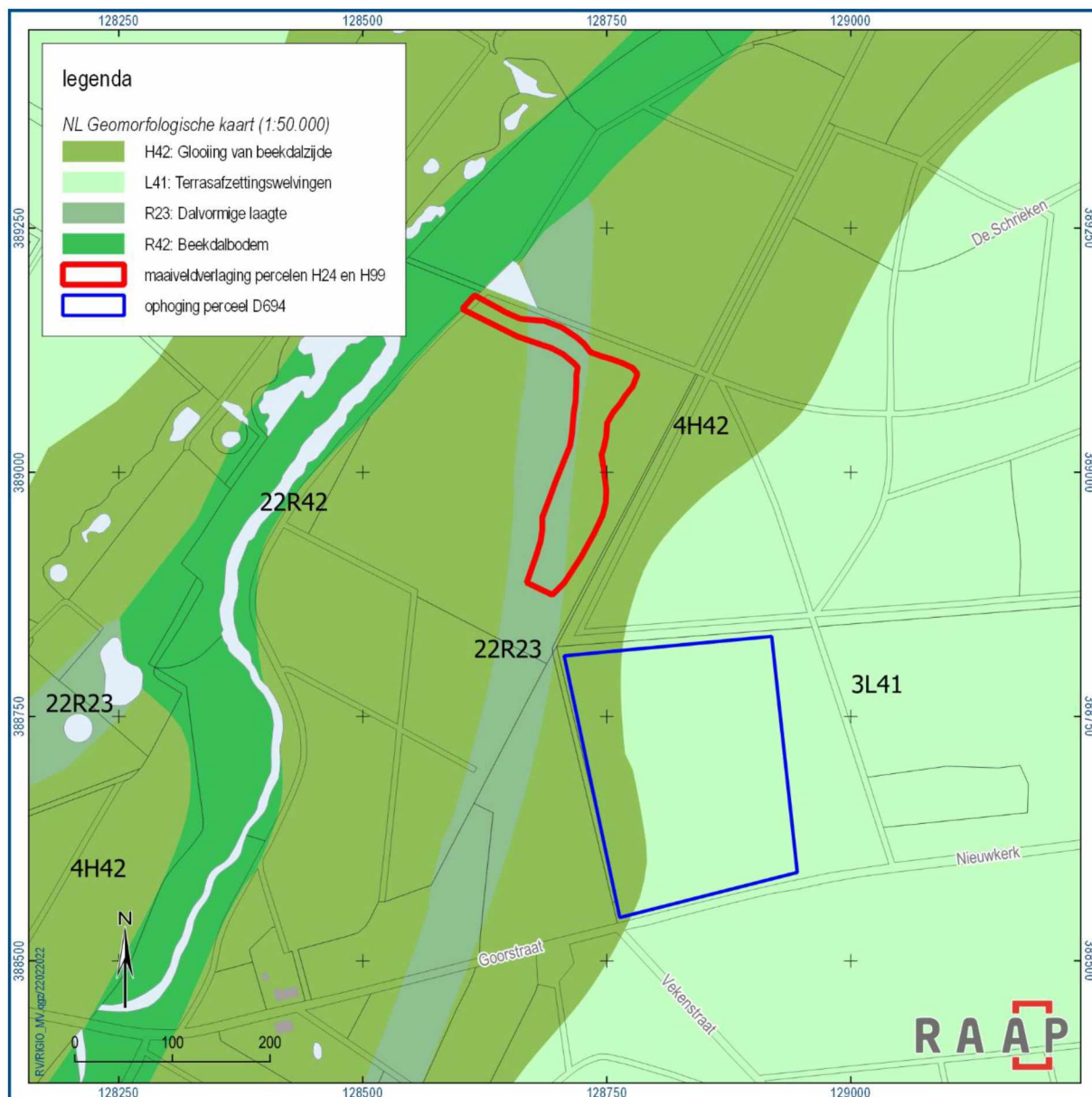
Figuren

Figuur 1. Aanduiding plangebied (percelen H24 en H99 in rood en perceel D694 in blauw). Inzet: ligging in Nederland.	6
Figuur 2. De percelen weergegeven op de geomorfologische kaart van Nederland (Stiboka/RGD, 1981).	7
Figuur 3. De percelen weergegeven op de bodemkaart (Stiboka, 1983).	8
Figuur 4. De percelen weergegeven op het Actueel Hoogtebestand Nederland.	9

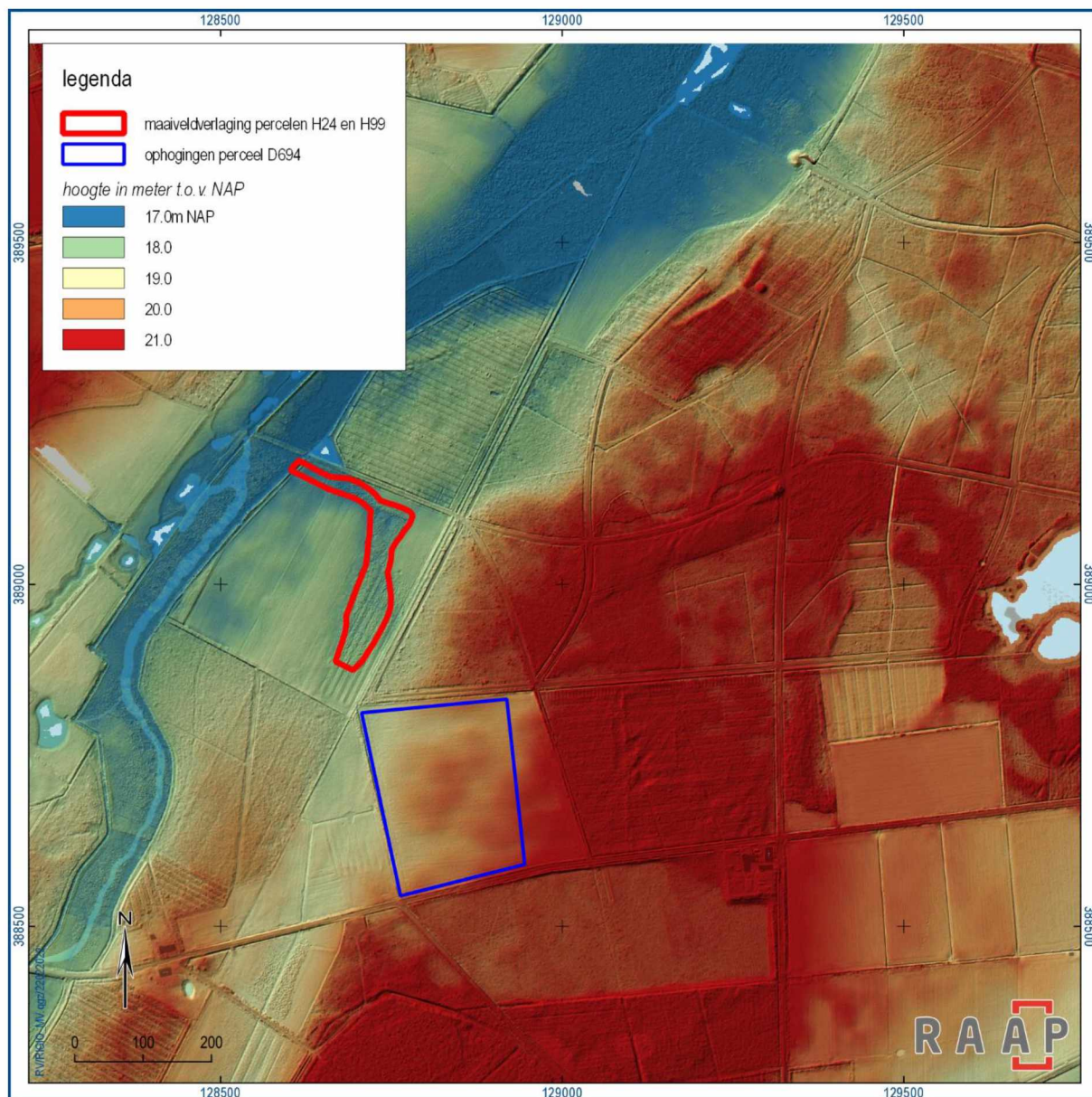
Figuur 1. Aanduiding plangebied (percelen H24 en H99 in rood en perceel D694 in blauw). Inzet: ligging in Nederland.

Figuur 2. De percelen weergegeven op de geomorfologische kaart van Nederland (Stiboka/RGD, 1981).

Figuur 4. De percelen weergegeven op het Actueel Hoogtebestand Nederland.